

XX Konferencja Naukowa Paleobiologów i Biostratygrafów PTG Święta Katarzyna pod Łysicą, 10–13.09.2007

Pod hasłem *Granice Paleontologii* w dniach 10–13 września 2007 r. w gościnnych Górach Świętokrzyskich odbyło się dwudzieste, jubileuszowe spotkanie Sekcji Paleontologicznej Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Organizatorem spotkania był ośrodek warszawski,

obejmujący pracowników takich instytucji jak: Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego, Państwowy Instytut Geologiczny, Instytut Paleobiologii PAN i Muzeum Ziemi PAN. Komitetowi organizacyjnemu przewodniczył prof. Stanisław Skompski.

U stóp Łysicy, w Świętej Katarzynie, zgromadziło się 72 paleontologów, paleobiologów i biostratygrafów, reprezentujących 17 instytucji naukowych, dydaktycznych i przemysłowych.

Konferencja składała się z dwóch części: referatowej (10 i 11 września) i terenowej (12 i 13 września). Pierwszym punktem programu było zebranie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji Paleontologicznej PTG, na którym uczciliśmy pamięć zmarłej w 2006 r. prof. Teresy Wiszniowskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego, byłej przewodniczącej sekcji. Podjęliśmy również uchwałę o wystosowaniu listu okolicznościowego na ręce prof. Gertrudy Biernat (Instytut Paleobiologii PAN), pierwszej przewodniczącej sekcji. Podpisali się pod nim wszyscy uczestnicy konferencji. Podczas zebrania dyskutowano o nazwie sekcji. Nazwa — Sekcja Paleontologów i Biostratygrafów PTG — zaproponowana przez prof. Jerzego Fedorowskiego w 2002 r. na XVIII Konferencji Naukowej Paleontologów w Poznaniu, nigdy w sposób oficjalny nie została zgłoszona do Zarządu Głównego PTG. Przeprowadzono głosowanie jawne, podczas którego jednomyślnie ustalono utrzymanie nazwy Sekcja Paleontologiczna. Wybrane również w jawnym głosowaniu nowe władze sekcji (dr Barbara Studencka — przewodnicząca, dr Anna Żylińska — sekretarz) zobowiązały się do sporządzenia internetowej listy osób czynnie zajmujących się paleontologią (szczegóły na końcu tekstu).

W części referatowej przedstawiono cztery referaty plenarne, wygłoszone przez zaproszonych gości. Profesor Michał Szulczewski (Wydział Geologii UW) wygłosił referat pt. *Konodonty jako narzędzie stratygrafii w dynamicznych systemach depozycji*. Przedstawił w nim odmienny od tradycyjnego sposób interpretacji wymieszanych faun kondontowych z dewonu i karbonu Europy. Profesor Jarosław Stolarski (Instytut Paleobiologii PAN) omawiając problem *Od atomu do atolu czyli o hierarchicznej strukturze szkieletu koralowców* sięgnął do istoty mineralizacji szkieletów koralowców, wnioskując obserwacjami aż do skali nanostruktur. Profesor Jerzy Trammer (Wydział Geologii UW) w referacie pt. *Ewolucja reguły Cope'a* zaprezentował rozwój poglądów na jedną z najstarszych reguł paleontologicznych, dotyczącą ewolucyjnych zmian wielkości ciała u zwierząt. Profesor Alfred Uchman (Instytut Nauk Geologicznych UJ) w wystąpieniu pt. *Zmiany głębokowodnych skamieniałości śladowych w fanerozoiku* pokazał zależność między długookresowymi zmianami w zespołach skamieniałości śladowych a ewolucją produkujących je organizmów bezszkieletowych.

Również wystąpienia pozostałych uczestników nawiązywały do granic paleontologii — przewodniego hasła spotkania. Dominowały referaty i postery dotyczące zagadnień stricte paleontologicznych w szerokim spektrum taksonomicznym i wiekowym, poczynając od ediakarskich *Akritarcha* z Małopolski, na otwornicach i małżach eemskich kończąc. Poruszano także wątki tafonomiczne, paleoekologiczne i metodologiczne. Ogółem wygłoszono 30 referatów i zaprezentowano 32 postery.

Pierwsza sesja terenowa, prowadzona przez dr. Jacka Gutowskiego (Państwowy Instytut Geologiczny) miała na celu zapoznanie uczestników z zagadnieniami wykształcenia facjalnego jury w północnym obrzeżeniu mezozoicznym Gór Świętokrzyskich. W rozległym kamieniołomie w Wierzbicy (ryc. 1) przeszliśmy w szczegółach, niemalże z nosem przy ścianie, wczesnokimerydzki oolitowy cykl sedimentacyjny. Zwiedziliśmy także neolityczną kopalnię krzemienia Krzemionki Opatowskie k. Ostrowca Świętokrzyskiego (ryc. 2), gdzie obejrzelśmy górnoookfordzkie krzemienie pasiaste. Następnie pojechaliśmy w rejon Bałtowa, gdzie zapoznaliśmy się z dynamiką rozwoju środkookfordzkich utworów koralowych i ekologią raf jurajskich. Interesujący objazd zakończył się wizytą w Parku Jurajskim w Bałtowie, gdzie mieliśmy możliwość zobaczenia najnowszych dokonań pracowników parku — obejrzelśmy ogród zoologiczny typu safari oraz świetnie zorganizowaną wystawę unikatowych skamieniałości bezkręgowców i kręgowców z Maroka (ryc. 3), stale pozyskiwanych przez pracowników parku. Dzień zakończyliśmy biesiadą — najpierw przy pstragu i smacznych wędlinach, a wieczorem, po obejrzeniu wystawy, także przy kielbaskach i ognisku, w otoczeniu majestatycznych stworów wyłaniających się z ciemności, jakby wprost ze spielbergowskiego *Jurassic Park*.

Druga sesja terenowa dotyczyła wybranych aspektów biostratygraficznych i facjalnych syluru i dewonu Gór Świętokrzyskich. Objazd rozpoczął się w wąwozie Prągowiec koło Barda, gdzie dr Monika Masiak (Instytut Nauk Geologicznych PAN) przedstawiła najnowszy schemat biostratygraficzny łupków graptolitowych w tym klasycznym odsłonięciu, a także zaprezentowała wielowątkowe aspekty dotyczące jednego z ważniejszych wymierzeń w sylurze — zdarzenia *lundgreni*. Kolejnym punktem sesji były odsłonięcia w Płuckach koło Łagowa (ryc. 4). Najpierw jednak zostaliśmy przemiło przywitani przez wójta gminy Łagów poczęstunkiem przygotowanym przez miejscowe gospodynie w nowo odremontowanej szkole w Sędku. Specjalnie dla uczestników konferencji została zorganizowana wystawa skamieniałości ryb znalezionych ostatnio w Płuckach, a prof. Michał Ginter i mgr Piotr Szrek (Wydział Geologii UW) wprowadzili nas w tematykę późnodewońskich ryb i zdarzeń rozgrywających się na pograniczu franu i famenu. Z dużym zainteresowaniem obejrzelśmy sztuczne odsłonięcia — świeżo wykopane duże szurfy w skarpi Łagowicy — gdzie, dzięki pracy Piotra Szreka, odsłonięte zostały poziomy dolnego i górnego wapienia Kellwasser. Zwieńczeniem interesujących obserwacji były dyskusje podczas obiadu w gościnym gospodarstwie agroturystycznym państwa Pacygów w Łagowie. Ostatnim punktem programu była wizyta w nieczynnym kamieniołomie Skąta nieopodal Nowej Słupi, gdzie prof. Stanisław Skompski wprowadził nas w tematykę cyklicznej

Ryc. 1. Kamieniołom w Wierzbicy. Dr Jacek Gutowski wprowadza uczestników konferencji we wczesnokimerydzki oolitowy cykl sedymentacyjny. Fot. A. Gecow

Ryc. 2. Krzemionki Opatowskie. Uczestnicy konferencji zgromadzeni wokół obelisku poświęconego Janowi Samsonowiczowi, odkrywcy neolitycznej kopalni. Fot. A. Żylińska

sedymentacji wokółpływowej w dewonie środkowym (ryc. 5). Ławice z gruboskorupowymi ramienionogami z rodzaju *Bornhardtina*, widoczne w południowej części kamieniołomu, jak też laminity porozcinane głębokimi szczelinami z wysychania w jego części północnej, były miejscami szczególnie skłaniającymi do wymiany poglądów i dyskusji. Pożegnalnym punktem całego objazdu i konferencji było niewielkie odsłonięcie w skarpie w północnej części kamieniołomu, w którym występują łupki zawierające niezmiernie bogaty zespół ramienionogów, koraliki i mszwywiółów, znane w literaturze jako łupki

Ryc. 3. Park Jurajski w Bałtowie. Dewońskie trylobity i ich modele na wystawie skamieniałości z Maroka. Fot. A. Gecow

Ryc. 4. Płucki. Uczestnicy konferencji w szurfiu odsłaniającym dolny wapień Kellwasser. Fot. W. Krawczyński

brachiopodowe. Napychając kieszenie zebranymi okazami, uczestnicy konferencji w pośpiechu przemieszczali się do autokaru, by zdążyć na pociąg do domu.

Streszczenia wszystkich referatów i posterów, omówienie wycieczki terenowej poświęconej paleozoikowi Gór Świętokrzyskich oraz historia działalności Sekcji Paleontologicznej PTG (wraz z kalendarium dotychczasowych spotkań) znajdują się w monografii *Granice Paleontologii, XX Konferencja Naukowa Paleobiologów i Biostratygrafów PTG, Św. Katarzyna pod Łysicą, 10–13 września 2007*. Materiały konferencyjne pod redakcją Anny Żylińskiej zostały wydane przez Wydział Geologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Ryc. 5. Kamieniołom Skała. Przewodniczący konferencji prof. Stanisław Skompski wyjaśnia szczegóły cyklicznej sedymentacji wokółpływowej. Fot. A. Żylińska

Następna, XXI Konferencja Naukowa Paleontologów odbędzie się w 2009 r., a jej organizatorem będzie ośrodek śląski.

Informacje, jakie należy przysłać na e-mail: anna.zylinska@uw.edu.pl, aby znaleźć się na internetowej liście paleontologów polskich:

- imię i nazwisko, miejsce pracy, e-mail;
  - badana grupa skamieniałości, interwał stratygraficzny i obszar badań.
- Prosimy również o podanie, czy należą Państwo do PTG. Lista zostanie umieszczona w internecie na stronie www.geo.uw.edu.pl i będzie stale uzupełniana w miarę nadsyłanych zgłoszeń.

Anna Żylińska i Barbara Studencka